

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ФАКУЛТЕТ „УПРАВЛЕНИЕ“
КАТЕДРА „УПРАВЛЕНИЕ И АДМИНИСТРАЦИЯ“

Приета от ФС (протокол №12/29.04.2024 г.)

Приета от КС (протокол №10/16.04.2024 г.)

УТВЪРЖДАВАМ:

Декан:

(доц. д-р Добрин Добрев)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ И ЛИДЕРСТВО“

ЗА СПЕЦ: „Мениджмънт на образованието“; ОКС „магистър“ – задочно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 5 за СНУ, 6 за ДНДО

СЕМЕСТЪР: 10 за СНУ, 12 за ДНДО

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 270 ч.; в т.ч. аудиторна 38 ч.

КРЕДИТИ: 9

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:	
т.ч.	
• ЛЕКЦИИ	23
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	15
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	232

Изготвили програмата:

1.
(доц. д-р Стоянка Георгиева)

2.
(гл. ас. д-р Велина Колева)

3.
(гл. ас. д-р Петя Ангелова)

Ръководител катедра:
„Управление и администрация“ (доц. д-р Десислава Серафимова)

I. АНОТАЦИЯ

Дисциплината „Управление на човешките ресурси и лидерство“ дава възможност студентите да усвоят знания и умения за използване на определен набор от инструменти при осъществяване на съвременно управление на човешките ресурси и практикуване на добри лидерски практики в образователните институции. Очакваните резултати от обучението са четири:

Първо, овладяване на основните понятия и тези от концепцията за управление на човешките ресурси;

Второ, разбиране и усвояване на основните дейности, свързани с планирането, проектирането и анализа, формирането, обучението и кариерното развитие, оценяването и възнаграждаването на служителите в образователната институция;

Трето, запознаване с основни подходи и понятия от човешкото поведение в организационен контекст – управление на конфликти и стрес, създаване на организационна култура и екипна среда, управление мотивацията на служителите в училищна среда;

Четвърто, осмисляне на концепцията за лидерство и ролята на директора/учителя като лидер в образователната институция.

Тематичните единици са 15 и са обособени в следните основни направления: концепцията ЧР (теми 1 и 2); дейности по управление на човешките ресурси (теми 3, 4, 5, 6, 7); човешкото поведение в организацията (теми 8, 9, 10, 11, 12); лидерство в образователната институция (теми 13, 14, 15).

Очакваните резултати от обучението са свързани с познаването на ключови понятия и конкретен инструментариум, както за управлението на човешките ресурси и тяхното поведение, така и за лидерството в образователната институция. Целта е развиване и използване на придобитите знания и умения в организациите.

Учебната дисциплина „Управление на човешките ресурси и лидерство“ предлага възможност за придобиване на следните компетентности: цифрова, личностна и гражданска.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

№. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ
Тема 1. УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ В ОБРАЗОВАТЕЛНАТА ИНСТИТУЦИЯ	
1.1.	Кратък преглед на историята на управление на човешките ресурси.
1.2.	Съвременна концепцията за УЧР: основни характеристики.
1.3.	Поле, предмет и обхват на УЧР в образователната институция.
Тема 2. УПРАВЛЕНИЕ НА ФУНКЦИЯТА “ЧР” В ОБРАЗОВАТЕЛНАТА ИНСТИТУЦИЯ	
2.1.	Роля и връзки на функцията “ЧР” в управление на образователната институция.
2.2.	Как е организирано управлението на ЧР в образователната институция.
2.3.	Компетенции и делегиране на функцията “ЧР”.
Тема 3. ПЛАНИРАНЕ, ПРОЕКТИРАНЕ И АНАЛИЗ НА ТРУДА	
3.1.	Същност на планирането на ЧР. Определяне на потребностите от ЧР.
3.2.	Същност, предмет, необходимост и цели на проектирането на труда.
3.3.	Подходи и съвременни техники за проектиране труда на учителя. Възможности за дигитализация.

3.4.	Същност на анализа на труда. Длъжностна характеристика и компетентностен модел.
3.5.	Подходи и съвременни техники за анализ на длъжностите. Възможности за дигитализация.
Тема 4. НАБОР И ПОДБОР НА ЧР	
4.1.	Същност на набора по ЧР. Процес на набиране. Възможности за дигитализация на дейността.
4.2.	Същност на подбора по ЧР. Процес на подбор.
4.3.	Специфика на дейностите по набор и подбор на педагогически и непедагогически персонал.
Тема 5. ОБУЧЕНИЕ И КАРИЕРНО РАЗВИТИЕ НА ЧР	
5.1.	Същност на обучението. Предмет, цели, необходимост и управление.
5.2.	Процес и форми на обучение. Възможности за дигитализация.
5.3.	Карьерно развитие на служителите – същност и специфика в образователната институция.
Тема 6. ОЦЕНКА И АТЕСТАЦИЯ НА ЧР	
6.1.	Същност на оценяването. Предмет, цели, необходимост и управление.
6.2.	Процес и съдържание на оценяването в образователната институция. Възможности за дигитализация.
6.3.	Етапи на атестационната процедура. Използвани примерни документи.
Тема 7. ВЪЗНАГРАЖДАВАНЕ НА ЧР	
7.1.	Същност на възнаграждаването. Предмет, необходимост, цели и управление.
7.2.	Системи за възнаграждения и компенсации в образователната институция.
Тема 8. УПРАВЛЕНИЕ НА КОНФЛИКТИ	
8.1.	Същност, типология и източници на конфликт в училищна среда.
8.2.	Видове конфликти. Диагностика на конфликта.
8.3.	Стратегии и тактики на поведение в конфликтна ситуация. Управление на конфликтите.
Тема 9. УПРАВЛЕНИЕ НА СТРЕСА И ПРОФЕСИОНАЛНОТО ПРЕГАРЯНЕ	
9.1.	Същност и модели на стреса. Професионален стрес.
9.2.	Източници на стрес. Последици от стреса.
9.3.	Стратегии и техники за справяне със стреса в училищна среда. Баланс „работа – личен живот“.
9.4.	Професионално прегаряне (бърнаут) – същност и специфика на проблема в учителската професия. Психологическа подкрепа.
Тема 10. ОРГАНИЗАЦИОННА КУЛТУРА	
10.1.	Същност и особености на организационната култура в образователната институция.
10.2.	Основни характеристики и равнища на организационната култура.
10.3.	Въздействия върху организационната култура.
Тема 11. ЕКИПИ И ЕКИПНА РАБОТА	
11.1.	Характеристика на екипите. Видове екипи.
11.2.	Изграждане на екипите. Екипни роли. Етапи на екипно развитие.
11.3.	Развиване на умения за екипна работа.
Тема 12. МОТИВАЦИЯ И АНГАЖИРАНOST НА ЧР	
12.1.	Същност и процес на мотивацията. Мотив и стимул.
12.2.	Същност и управление на ангажираността.
12.3.	Инструменти за мотивация и ангажираност на ЧР в образователната институция.
Тема 13. ЛИДЕРСТВО	
13.1.	Същност и теории за лидерството.
13.2.	Видове лидерски стил.
13.3.	Роля на лидерството в образователните институции.

Тема 14. ДИРЕКТОРЪТ/УЧИТЕЛЯТ КАТО ЛИДЕР В ОБРАЗОВАТЕЛНАТА ИНСТИТУЦИЯ	
14.1.	Лидерски практики на директора в образователната институция.
14.2.	Лидерски практики на учителя в образователната институция. Програми за развитие на лидерски умения сред учителите.
14.3.	Емоционалната интелигентност на лидерите в образователната институция.
Тема 15. ЛИДЕРСКИ УМЕНИЯ И ФАКТОРИ ЗА ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ЗНАНИЕТО	
15.1.	Знанието в образователната институция.
15.2.	Стратегия за управление на знанията в образователната институция.
15.3.	Лидерски роли и умения за управление на знания.

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

Но. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриално оценяване		
1.1.	Курсов проект по предварително зададена тема	1	70
1.2.	Казуси	2	40
1.3.	Дискусии	2	30
Общо за семестриалното оценяване:		5	140
2.	Сесийно оценяване		
2.1.	Изпит (тест и казус)	1	92
Общо за сесийното оценяване:		1	92
Общо за всички форми на контрол:		6	232

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Балкански, П. Училищен мениджмънт: теория, Книга I. София: ИК Ласка, 2001
2. Коев, Й., Апостолов, А., Колева, В. и колектив. *Управление на човешките ресурси*. Варна : Унив. изд. Наука и икономика, 2017
3. Панайотов, Д. *Управление на човешките ресурси*. София : НБУ, 2014
4. Паунов, Марин и др. *Организационно поведение*. 4-то прераб. изд. София : СИЕЛА, 2013
5. Стефанов, Л., Пейчева, М. *Управление на човешките ресурси*, София : Издателски комплекс – УНСС, 2018

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Илиев, Й., Димитров, К. *Управление на човешките ресурси*. София : Издателски комплекс – УНСС, 2021
2. Каменов, Б. *Управление на възнагражденията*. София : СИЕЛА, 2011

3. Карабелъова, С. Психологически особености на типовете култура и управленските стилове в организацията. *Годишник на Софийския университет. Книга Психология*, Т. 95. София: УИ Св. Климент Охридски, 2007
4. Колектив. *Човешкият капитал - методология, измерения, практики*. София : Нов български университет, 2015
5. Наръчник. *Менторство, коучинг, мотивационни техники – една добра практика в администрацията на образованието и здравеопазването*. Оперативна програма „Административен капацитет”, Благоевград, 2012
6. Паунов, М. *Емоциите на човешкия ресурс*. София : Изд. комплекс - УНСС, 2012
7. Сирашки, Хр. и др. *Организационно поведение*. Свищов : Акад. изд. Ценов - Свищов, 2012
8. Филипов, А. Психологическият климат и личността на учителя като фактори на педагогическото общуване. *Педагогика* (8), 66 – 72, 2006
9. Филипов, А. Училищният директор – образователен лидер и професионален мениджър. *Бизнес управление* (2). Свищов : Акад. изд. Ценов - Свищов, 2021
10. Хаджийски, Д. *Психологически аспекти на обучението и управлението на персонала*. София : Фабер, 2023
11. Bush, T., & Bell, L. *The principles and practice of educational management*. London: Sage Publications, 2019
12. Harris, A. *Effective leadership for school improvement*. Routledge, 2002
13. Garner, E. *Recruitment and Selection. Hiring the people you want*. Eric Garner&bookboon.com, 1st Ed., 2015
14. Koleva, V. E-Recruitment and Generation Z Job-Seekers. *Човешки ресурси & Технологии = HR & Technologies*, Варна : Сдружение Креативно пространство, 2023, 1, 63-75., ISSN (онлайн) 2738-8719
15. Leithwood, K., & Riehl, C. (Eds.). *What we know about successful school leadership*. Greenwood Publishing Group, 2005
16. Leithwood, K., & Seashore Louis, K. *Linking leadership to student learning*. John Wiley & Sons, 2012
17. Russell, K. *Selection process and recruitment plan guide. How to get the right man (or woman) for the job*, Kate Russell & bookboon.com, 2nd Ed., 2019
18. Sergiovanni, T. J. *Moral leadership: Getting to the heart of school improvement*. Jossey-Bass, 1992
19. Waters, T., Marzano, R. J., & McNulty, B. A. *Balanced leadership: What 30 years of research tells us about the effect of leadership on student achievement*. McREL, 2003